

סולון סולומון | גדר במתקפה

הזירה

כשש שנים חלפו מאז ניתנו שתי הכרעות משפטיות בעניין גדר הביטחון, וביקורו של שר החוץ הבריטי, ויליאם הייג, בתחילת החודש החזיר את הסוגיה לכותרות. ביולי 2004 הגדיר בית הדין הבינלאומי את הגדר פרויקט פוליטי. בית המשפט העליון בישראל, לעומת זאת, הדגיש ביוני 2004 את ההיבט הביטחוני של הגדר, ולכן לא פסק שיש לפרקה אלא הורה למדינה לשנות את התוואי בכמה מקומות.

שניים מאותם מקומות הם הכפרים הפלסטיניים בילעין ונעלין, שהייג החליט להיפגש עם תושביהם הפועלים נגד הגדר. הפגישה לא נועדה לבטא הזדהות עם שני הכפרים דווקא. הייג הביע בה אי נחת כללית מפרויקט הגדר, כביטוי של הכיבוש הישראלי.

התפישה שהציג הייג, הרואה בגדר פרויקט פוליטי בלבד, היא פשטנית. המציאות מוכיחה כי פיגועי הטרור התמעטו מאז הקמת הגדר. לא ייתכן שמדינאי מנוסה כהייג אינו מודע לכך. לכן ברור שהצעד שנקט טמן בחובו כמה מסרים, שהדיפלומטיה הישראלית חייבת לפענח.

הגישה של הייג שבה ומניחה על השולחן את הפער בין ישראל לקהילה הבינלאומית. בעוד ישראל רואה בפעולות שהיא נוקטת, כמו הקמת הגדר, צעדים של הגנה עצמית, הקהילה הבינלאומית מפרשת פעולות כאלה כצעדים פוליטיים ציניים. במובן הזה, המפסידים הגדולים הם החוק הבינלאומי והזכות להגנה עצמית. עם זאת, אפילו בית הדין הבינלאומי, בחוות הדעת על הגדר, הכיר בכך שלפרויקט יש אלמנט ביטחוני פוטנציאלי.

נקודה חשובה יותר היא התייחסותו של הייג לאופי הפוליטי של הגדר, הקשורה בעיקר לתוכניות הנוגעות למדינה הפלסטינית העתידית ולגבולותיה. לא במקרה נפגש הייג עם הפעילים נגד הגדר ימים מעטים לאחר שראש הממשלה, בנימין נתניהו, הציע להקים מדינה פלסטינית על 60% משטח הגדה המערבית, שגבולה ייקבע על ידי גדר ההפרדה.

אפשר כי הייג רצה להעביר לירושלים את המסר, שאחרי תהליך היסטורי מסוים הקהילה הבינלאומית לא תסכים שהבסיס להקמת המדינה הפלסטינית יהיה מצומצם מזה שעליו מדברים הסכמי אוסלו. אין לצפות שגרסת אוסלו של נתניהו, המזכירה הצעות שהעלה יגאל אלון בשנות ה-70, תתקבל בזרועות פתוחות.

בה בעת שלח הייג מסר גם לרמאללה. בחודש הבא תהיה בריטניה לנשיאה התורנית של מועצת הביטחון של האו"ם, ובאחרונה הצהירו הפלסטינים על כוונותיהם לפנות למועצה ולבקש הכרה במדינתם. יתר על כן, הם מרבים להביע תמיכה במדינה אחת, דו-לאומית. את המחווה של הייג אפשר לפרש, לפיכך, בשתי דרכים. מהעידוד שהעניק לפעילים נגד הגדר אפשר להסיק, שאם ישראל לא תציית לתכתיבי הקהילה הבינלאומית, זו תכיר במדינה פלסטינית.

מסר מדאיג יותר הוא, שאם לגדר ההפרדה יש רק משמעות פוליטית, היא לא תוכל לשמש גבול ולפיכך ייתכן שהקו שייקבע יהיה נהר הירדן. מעניין שבפגישתה עם הייג, יו"ר קדימה, ציפי לבני, לא הסתפקה בהגנה על הגדר באמצעות נימוקים ביטחוניים, אלא גם הדגישה כי הגדר מפרידה בין ישראל לערים הפלסטיניות.

גם אם הפרשנות של הייג נכונה, המסר של בריטניה אינו בהכרח נכון. הסכמי אוסלו קובעים כי על ישראל והפלסטינים להימנע מצעדים חד-צדדיים בעניינים הנוגעים למעמד הקבע של השטחים. בדיוק כפי שהקהילה הבינלאומית ובריטניה אינן צריכות לאפשר לנתניהו להכתיב הסדר משלו, עליהן למנוע מהפלסטינים לעשות זאת.

הכותב היה ממונה על סוגיות חוקתיות ובינלאומיות במחלקה המשפטית של הכנסת

כל הזכויות שמורות, "הארץ" ©

סגור חלון